
Obsah

Poděkování	12
Úvod	13

DÍL PRVNÍ

ÚVOD DO PROBLEMATIKY KRIZOVÉ INTERVENCE (Daniela Vodáčková) .. 17

1 Tři příběhy pro začátek	19
1.1 Příběh první	19
1.2 Příběh druhý	24
1.3 Příběh třetí	25
2 Čemu říkáme krize	27
2.1 Krize, obecný pojem	27
2.2 Příčiny krize	32
2.3 Typologie krizí	34
2.4 Krize z hlediska trvání v čase a její fáze	39
2.5 Syndrom psychického ohrožení	40
2.6 Krize a tělo	42
2.7 Podíl neřešené či nedořešené krize na vznik či posílení nemoci ..	42
3 Řešení krize	45
3.1 Přirozené vyrovnávací strategie, svépomoc, kontakt s rodinou, přáteli, laická pomoc	46
3.2 Odborná pomoc v krizi	53
4 Krizová intervence	59
4.1 Definice krizové intervence	60
4.2 Výchozí body a principy krizové intervence	60
4.3 Základní vymezení krizové intervence ve vztahu k psychoterapii ..	61

4.4 Srovnání krizové intervence tváří v tvář a telefonické krizové intervence	70
5 Krizová intervence krok za krokem	74
5.1 Krizová intervence tváří v tvář, základní postupy	75
5.2 Telefonická krizová intervence, základní postupy a techniky	89
6 Práce s emocemi v krizové intervenci	115
6.1 Pláč	116
6.2 Strach, úzkost	119
6.3 Panická úzkost	121
6.4 Hněv, vztek	123
7 Krizová intervence s párem, rodinou a přirozenou skupinou	125
8 Krizová intervence ve vztahu k některým formám krizových služeb	129
8.1 Lůžkové krizové služby	130
8.2 Krizová pomoc a krizová intervence ve vztahu k terénní službě a službě v domácím prostředí	143
8.3 Návštěvní služba a krizová péče v klientově přirozeném prostředí	151
8.4 Telefonická krizová pomoc a telefonická krizová intervence na lince důvěry	151
9 Pracovník krizové intervence	164
9.1 Pracovník krizové intervence – odborník, laik, profesionál, dobrovolník (Daniela Vodáčková)	165
9.2 Požadavky na krizového pracovníka (Daniela Vodáčková)	167
9.3 Vztahové aspekty v krizové práci (Daniela Vodáčková)	169
9.4 Syndrom vyhoření, práce s ním a jeho prevence (Yvonne Lucká, Lubomír Kobrle)	174
9.5 Systém supervize v oblasti krizové pomoci a služeb (Daniela Vodáčková)	180
9.6 Právní aspekty krizové intervence (Renata Ošancová)	183
9.7 Etika práce v oblasti krizové pomoci a služeb (Daniela Vodáčková)	189
10 Pracoviště krizové pomoci, služeb a intervence	196
10.1 Krizová centra v zahraničí – historie (Barbora Janečková) ...	197
10.2 Ambulantní a mobilní krizové služby v zahraničí a u nás (Barbora Janečková)	198
10.3 Kombinovaná medicínsko-psychiatrická krizová péče v zahraničí (Barbora Janečková)	199
10.4 Krizová centra v ČR (Barbora Janečková)	202

10.5 Linky důvěry v zahraničí – historie a současnost (Barbora Janečková)	206
10.6 Ifotes (Barbora Janečková)	208
10.7 Linky důvěry u nás (Daniela Vodáčková)	210
10.8 Česká asociace pracovníků linek důvěry (Daniela Vodáčková)	212

DÍL DRUHÝ

SPECIFICKÁ TÉMATA KRIZOVÉ INTERVENCE	215
---	-----

ČÁST I **Krize z očekávaných životních změn s přesahem do krizí vývojových**

11 Běh lidského života (Bohumila Baštecká)	217
11.1 Přejít jako čas ke změně	218
11.2 Růstové proměny a (krizová) pomoc	219
11.3 Dvě výrazná období, dvě výrazné teorie, dvojí krize smyslu ...	221
11.4 Rodinný životní cyklus	223
12 Krizové situace v životě ženy (Olga Havránková)	225
12.1 Menstruace	226
12.2 Těhotenství	228
12.3 Sterilita	238
12.4 Krize v období klimakteria	238
13 Krizové situace v životě muže (Petr Šmolka)	241
13.1 Chlapi nepláčou!?	241
13.2 Biologicky náročná období	242
13.3 Základní typy krizových situací v životě muže	243
13.4 Specifické typy krizových situací v životě muže	244
13.5 Pasti a pastičky pomoci mužům v krizových životních situacích	245
14 Sexualita, její vývoj a krize (Bohumila Baštecká)	246
14.1 Co je to sex	246
14.2 Krize západní sexuality	249
14.3 Změny v sexuálním chování a prožívání při krizi	251
14.4 Poruchy sexuality	251
14.5 Požadavky na pomáhajícího pracovníka	255
14.6 Telefonické hovory za účelem sexuálního uspokojení	259
14.7 Závěr	260

15	Krizová intervence u dětí a jejich rodin (Hana Vyhnálková)	262
15.1	Úvod	263
15.2	Telefonická krizová intervence	264
15.3	Krizová intervence s dítětem a jeho rodinou	272
16	Krizová intervence u dospívajících (Jan Lorenc)	278
16.1	Úvod	278
16.2	Krise sexuálního vývoje u dospívajících	280
16.3	Krise tělesnosti u dospívajících	281
16.4	Krise identity a depersonalizační krize u dospívajících	282
16.5	Krise autority u dospívajících	282
16.6	Krise sebeúcty u dospívajících	283
16.7	Suicidální krize u dospívajících	284
16.8	Setkání dospívajícího s dospělým	284
17	Partnerství, manželství a krizová intervence (Petr Šmolka)	286
17.1	Úvod	286
17.2	Specifické nároky na pomáhajícího pracovníka	287
17.3	Základní typy intervencí v partnerských a manželských krizích	289
18	Krizová intervence u seniorů (Olga Havránková, Marie Schusterová)	292
18.1	Stáří – závěrečná etapa, příležitost?	292
18.2	Osamělost	293
18.3	Týrání starých lidí	294
18.4	Další příběhy vycházející ze zkušeností linky důvěry, kontaktního a informačního centra a linky důvěry a poradny pro seniory	295
19	Téma smrti a umírání (Olga Havránková)	305
19.1	Úvod	305
19.2	Fáze umírání	307
19.3	K průběhu jednotlivých fází	308
19.4	Smrt jako terminální stav?	311
19.5	Pohřeb a truchlení	312
19.6	Závěr	313
20	Duchovní témata a krize (Jarmila Čierná, Jan Mamula)	314
20.1	Souvislost krizí a duchovních otázek	315
20.2	Několik otázek k sebereflexi	315
20.3	Stručně o pojmosloví a kontextu, v němž se nacházíme	316
20.4	Podoby setkání s klientem v krizi s ohledem na spiritualitu	318
20.5	Místo krize v životě věřícího, způsoby svépomoci	322
20.6	S kým spolupracovat	325

20.7	Předsudky o věřících a o víře	327
20.8	Závěrem	327
21	Psychospirituální krize (Michael Vančura)	329
21.1	Definice	329
21.2	Kontext duchovního hledání v naší kultuře	330
21.3	Výskyt v populaci	331
21.4	K pojmu psychospirituální krize	332
21.5	Mimořádné stavy vědomí	333
21.6	Diagnóza a diferenciální diagnóza	335
21.7	Spouštěcí mechanismy psychospirituální krize	337
21.8	Obrazy psychospirituální krize	339
21.9	Výkladové modely psychospirituální krize	346
21.10	Východiska pomoci	347
21.11	Krizová intervence a návazná terapeutická práce	355
21.12	Organizace a instituce, které poskytují pomoc těm, kteří procházejí psychospirituální krizí	356
 ČÁST II Krize pramenící z náhlého traumatizujícího stresoru		
22	Srážka s překážkou (Yvonne Lucká, Lubomír Koblí)	359
22.1	Úvod, adaptační syndrom	359
22.2	Znaky psychického traumatu	360
22.3	Akutní reakce na stres	360
22.4	Posttraumatická stresová reakce	363
22.5	Krizová intervence	366
23	Jak poskytovat pomoc obětem hromadných neštěstí (Yvonne Lucká, Lubomír Koblí)	371
24	Krizové řízení a pomoc při hromadných neštěstích (Bohumila Baštecká)	375
24.1	Typy hromadných neštěstí	376
24.2	Oběti	377
24.3	Zranitelné (rizikové) skupiny obyvatel	378
24.4	Časový průběh vyrovnání se s (hromadným) neštěstím	379
24.5	Psychologický debriefing – metoda porozumění zážitkům ve vztahu k traumatizující události	381
24.6	Úkoly před katastrofou, při ní a po ní	385
24.7	Jak profesionálně předcházet zátěži působené katastrofou a jak ji zvládat	396
24.8	Závěr	399

ČÁST III Krize v kontextu psychopatologie s možným původem v krizích vývojových a neodkladné krizové stavy

25 Psychopatologické otázky v krizové intervenci (Jan Lorenc)	401
25.1 Úvod	402
25.2 Klient s organicky podmíněným onemocněním	402
25.3 Psychotický klient	405
25.4 Depresivní klient	410
25.5 Neurotický klient	412
25.6 Klient s nápadnými osobnostními rysy	413
25.7 Klient, který užívá psychofarmaka	417
25.8 Klient trpící nespavostí	419
25.9 Otravy	421
26 Drogová závislost a krize (Martin Hajný)	426
26.1 Úvod	426
26.2 Vznik a rozvoj závislosti	427
26.3 Lze se na kontakt s lidmi, jichž se závislost nějak týká, připravit?	433
26.4 Možné formy odborné pomoci závislým a jejich blízkým	434
26.5 Principy péče a léčby závislosti	435
26.6 Přesahy léčby závislosti a krizové intervence	438
26.7 Situace – s kým budete asi jednat	440
27 Krize ve vztahu k poruchám příjmu potravy (Zdena Štichová)	448
27.1 Úvod	448
27.2 Definice mentální anorexie	449
27.3 Definice mentální bulimie	450
27.4 Co způsobuje jídelní poruchy?	451
27.5 Poruchy příjmu potravy a linka důvěry	453
27.6 Porucha příjmu potravy a krizové centrum	455
28 Problematika týraných a zneužívaných lidí (Yvonne Lucká, Lubomír Koblíček)	458
28.1 Úvod	458
28.2 Formy týrání a zneužívání	459
28.3 Následky týrání a zneužívání	461
28.4 Telefonická krizová intervence	462
28.5 Krizová pomoc tváří v tvář osobám, které se staly obětí týrání a zneužití	469
29 Specifika krizové intervence u domácího násilí (Renata Ošancová)	475
30 Sebevražedná tematika (Olga Havráňková)	482
30.1 Úvod	482

30.2 Postoj k sebevrahům	483
30.3 Pojmenování sebevraždy	484
30.4 Kompetence klienta	485
30.5 Očekávání od smrti	487
30.6 Ringelův presuicidální syndrom	488
30.7 Shneidmanovy charakteristiky sebevražd	489
30.8 Rizikové faktory	490
30.9 Ohrožené skupiny	492
30.10 Komunikace se sebevražedným jedincem	494
30.11 Práce s pozůstalými	497

ČÁST IV Psychosociální podpůrný systém v oblasti krizové pomoci, služeb a intervence

31 Psychosociální síť krizového pracoviště (Zuzana Radová-Nováková)	500
31.1 Struktura psychosociální sítě	501
31.2 Podrobnější popis nejdůležitějších subjektů	502
32 Systém sociální ochrany (Zuzana Radová-Nováková)	516
32.1 Dávky důchodového a nemocenského pojištění	517
32.2 Dávky státní sociální podpory	518
32.3 Dávky sociální péče (sociální pomoci)	519
Závěr	522
O autorech publikace	523
Literatura	533